

Terviseamet

09.09.2026 nr 7.8-7/557

Sotsiaalministeerium

**Ettepanek tavapäraste arstibrigaadide
ümberkorraldamiseks käesoleva kiirabikonkursi
raames**

Lõuna-Eesti Haigla toetab käesoleva kiirabireformi suunda, mille eesmärk on parandada kiirabi kättesaadavust ja kasutada olemasolevat ressursi senisest paindlikumalt.

Leiame siiski, **et tavapäraste arstibrigaadide vähendamisega tuleks minna kavandatust kaugemale.**

Teeme ettepaneku **loobuda tavapärastest arstibrigaadidest, asendada need õebrigaadidega ning kasutada vabanevat ressursi täiendava õebrigaadivõimekuse loomiseks.** Ettepanek ei puuduta reanimobiilibrigaade.

Ümberkorraldamisel on kaks olulist mõju: rahalise ressursi ümberjagamine võimaldab suurendada operatiivsete õebrigaadide arvu ning vabanev arstlik tööjõuressurss annab paremad võimalused reformiga juba kavandatud telemeditsiini kiiremaks ja ulatuslikumaks rakendamiseks.

1. Rohkem õebrigaade võimaldab jõuda abivajajani kiiremini

Mõistame käesoleva reformi ühe keskse eesmärgina kiirabi kättesaadavuse parandamist ehk seda, et vajalik abi jõuaks patsiendini võimalikult kiiresti. Sellest eesmärgist lähtudes tuleks hinnata ka tavapäraste arstibrigaadide säilitamise otstarbekust.

Kui arstibrigaadi õebrigaadiks ümberkujundamise arvelt on võimalik luua täiendavat õebrigaadivõimekust, suureneb tõenäosus, et väljakutse tekkimisel on patsiendile lähedal vaba brigaad. Suurem brigaadide arv parandab ka võimekust teenindada samaaegseid väljakutseid.

Sotsiaalministeeriumi arengusuundade kohaselt tuleb kiirabivõrgustikku, sealhulgas brigaadide arvu, asukohta ja koosseisu, arendada dünaamiliselt ja vajaduspõhiselt. Samuti on õebrigaadide osakaalu suurendamist nimetatud **teadlikuks ja vältimatuks arengusuunaks, mida tuleb jätkata.** (Kiirabi arengusuunad aastani 2035, lk 5 ja 9).

Seetõttu leiame, et olemasolevat ressursi tuleb kasutada eelkõige viisil, mis võimaldab **rohkematel operatiivsetel brigaadidel olla patsiendile lähemal ja jõuda abivajajani kiiremini.**

2. Tavapärase arstibrigaadi säilitamine peab põhinema selgel kliinilisel vajadusel

Arsti- ja õebrigadid töötavad sama kiirabi tegevusjuhendi alusel ning nende varustus on põhiosas sama. Erinevus seisneb üksikutes ravimites ja arsti kutsepädevusest tulenevates võimalustes.

Seetõttu peab tavapärase arstibrigaadi säilitamiseks olema võimalik näidata, milliste patsientide või sekkumiste puhul annab arsti püsiv kohalolek brigadis õebrigadiga võrreldes selge kliinilise lisaväärtuse.

Riigikontrolli audit toob välja, et kiirabi järgib üldiselt tegevusjuhiseid ning olulisi ravivigu esineb harva. Audit ei anna alust järeldada, et tavapärase arstibrigaad oleks üldiselt õebrigadist kvaliteetsem kiirabimudel. (Riigikontrolli audit „Kiirabi korraldus“, 2025).

Ka Sotsiaalministeeriumi arengusuunad lähtuvad õebrigadidel põhineva kiirabi edasiarendamisest ning näevad ette, et kiirabi tippvõimekust, sealhulgas arstiabi, tuleb planeerida vastavalt tegelikule vajadusele. (Kiirabi arengusuunad aastani 2035, lk 9).

Meie hinnangul peaks seetõttu **tavapärase arstibrigaad olema põhjendatud erand, mitte kiirabivõrgustiku püsiv lähtekoht.**

3. Vabanev arstlik tööjõuressurss võimaldab telemeditsiini jõulisemalt rakendada

Lõuna-Eesti Haigla toetab reformiga juba kavandatud telemeditsiini arendamist. Tavapäraste arstibrigaadide vähendamine looks selle rakendamiseks täiendavad võimalused eelkõige piiratud arstliku tööjõu vaates.

Telemeditsiini toimimiseks ei piisa tehnilise lahenduse olemasolust – vajalik on ka arstlik ressurss, kes on õebrigadidele kiiresti kättesaadav ning saab neid kliiniliste otsuste tegemisel toetada.

Arengusuundades on ette nähtud, et igal **kiirabibrigaadil peab olema võimalus arstiga konsulteerida** ning konsultatsiooni andval arstil peab olema ligipääs sündmuskohalt edastatavatele patsiendi terviseandmetele ja tervise infosüsteemile. Kõigile kiirabibrigaadidele tuleb tagada telemeditsiiniline võimekus ning telemeditsiini arstile reaalajas ligipääs patsiendi eluliste näitajatele. (Kiirabi arengusuunad aastani 2035, lk 4 ja 10).

Tavapärastes arstibrigaadides kasutatava arstliku tööjõu vähendamine annaks võimaluse kasutada osa sellest ressursist telemeditsiinilise arstliku toe tugevdamiseks. **Nii ei oleks arstlik kompetents seotud ühe konkreetse kiirabiauto ja selle asukohaga, vaid oleks vajaduspõhiselt kättesaadav suuremale hulgale õebrigadidele.**

Ka Riigikontroll on toonud välja, et telemeditsiiniline arstlik tugi peaks olema ööpäevaringselt kättesaadav ning konsultatsiooni andval arstil peab olema ligipääs tervise infosüsteemile ja ülevaade piirkonna haiglate võimekusest. (Riigikontrolli audit „Kiirabi korraldus“, 2025).

Seega võimaldab arstibrigaadide vähendamine samaaegselt **suurendada õebrigadide arvu ja anda reformiga kavandatud telemeditsiini rakendamiseks juurde vajalikku arstlikku tööjõuressurssi.**

4. Kriitilise patsiendi kõrgema taseme arstlik abi peab olema tagatud reanimobiiliga

Ettepanek ei puuduta reanimobiilibrigaade. Kui patsiendi seisund nõuab sündmuskohal kõrgema taseme arstlikku abi, peab selleks säilima vastava pädevuse ja võimekusega reanimobiil.

Lõuna-Eesti Haigla praktilise kogemuse põhjal ei täida tavapärane arstibrigaad regionaalse arstliku toetusbrigaadi rolli. Näiteks ei ole Räpina arstibrigaadi saadetud Võrumaa õebrigadidele arstlikuks toeks. Kriitilise patsiendi puhul on sellise toe tagamiseks operatiivsem ja sisuliselt põhjendatum kasutada reanimobiili.

Arengusuunad näevad samuti ette, et arstlikku kompetentsi saab vastavalt vajadusele tagada paindlikult kaugkonsultatsiooni, reanimobiili või muu arstliku toetusressursi kaudu. (Kiirabi arengusuunad aastani 2035, lk 9).

Seetõttu näeme tulevikumudelit selge tööjaotusena: **õebrigad tagab tavapärase kiirabi, telemeditsiin arstliku otsustustoe ning reanimobiil kõrgema taseme arstliku abi kriitilisele patsiendile.**

5. Piiratud arstiressurssi tuleb kasutada seal, kus selle mõju on kõige suurem

Tavapärase arstibrigaadi ööpäevaringne mehitamine seob märkimisväärse hulga arstitööjõudu. Sama arstiressurssi vajavad piirkonna haiglad EMO, statsionaarse ravi ja valvevõimekuse tagamiseks.

Lõuna-Eesti Haigla hinnangul ei ole tervishoiusüsteemi tervikvaates optimaalne kasutada nappi arstiressurssi ülesannete täitmiseks, mida saab nõuetekohaselt teha õebrigad, kui arsti pädevust saab vajaduspõhiselt tagada telemeditsiini ning kriitilise patsiendi puhul reanimobiiliga.

Arengusuunad käsitlevad nii personali riskasutust tervishoiusektoris kui ka tervishoiutöötajate piisavuse probleemi. (Kiirabi arengusuunad aastani 2035, lk 9)

Riigikontroll on samuti rõhutanud, et kiirabiressursi planeerimisel tuleb arvestada piirkonna haiglate paiknemise ja tegeliku teenusevõimekusega. (Riigikontrolli audit „Kiirabi korraldus“, 2025).

Arstibrigaadide ümberkorraldamine võimaldaks seega kasutada arstlikku tööjõudu paindlikumalt – nii telemeditsiinilise toe tugevdamiseks kui ka piirkonna haiglate arstliku võimekuse tagamiseks.

Lõuna-Eesti Haigla ettepanek

Eeltoodust lähtudes teeb Lõuna-Eesti Haigla ettepaneku:

1. loobuda käesoleva kiirabikonkursi raames tavapärastest arstibrigaadidest ja kujundada need ümber õebrigadideks;

2. kasutada ümberkorraldamisest vabanevat rahalist ressursi täiendava õebrigadivõimekuse loomiseks, lähtudes eelkõige kiirabi kättesaadavusest ja piirkondlikust vajadusest;
3. kasutada vabanevat arstlikku tööjõuressurssi reformiga juba kavandatud telemeditsiini kiiremaks ja ulatuslikumaks rakendamiseks ning võimalusel piirkonna haiglate arstliku võimekuse tugevdamiseks;
4. säilitada reanimobiilibrigaadid kriitilise patsiendi kõrgema taseme haiglaeelse arstliku abi tagamiseks;
5. tagada kõigile õebrigadidele ööpäevaringne telemeditsiinilise arstliku konsultatsiooni võimalus ning selleks vajalik juurdepääs patsiendi terviseandmetele ja sündmuskohalt edastatavatele andmetele.

Kokkuvõte

Lõuna-Eesti Haigla ettepaneku eesmärk on kasutada olemasolevat ressursi viisil, mis annab patsiendile ja tervishoiusüsteemile suurema kasu.

Tavapäraste arstibrigaadide ümberkujundamine annab selleks kaks võimalust: vabaneva rahalise ressursi abil saab suurendada õebrigadide arvu ja parandada kiirabi kättesaadavust ning vabaneva arstliku tööjõu abil saab jõulisemalt rakendada reformiga juba kavandatud telemeditsiini.

Arstlik kompetents ei kao kiirabist – see muutub vajaduspõhisemalt ja laiemalt kättesaadavaks. Õebrigad tagab tavapärase kiirabi, telemeditsiin arstliku otsustustoe ning reanimobiil kõrgema taseme arstliku abi kriitilisele patsiendile.

See on kooskõlas Sotsiaalministeeriumi arengusuunaga suurendada õebrigadide osakaalu, tagada kõigile brigadidele telemeditsiiniline võimekus ning planeerida arstlikku tippvõimekust vastavalt tegelikule vajadusele. (Kiirabi arengusuunad aastani 2035, lk 5, 9–10).

Palume seetõttu käesoleva kiirabikonkursi raames minna tavapäraste arstibrigaadide vähendamisel kavandatust kaugemale ning suunata vabanev ressurss täiendavasse õebrigadivõimekusse ja telemeditsiini sisulisse rakendamisse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Arvi Vask
Juhatuse liige